

Referat: Innspillsmøte til Riksantikvarens håndverksstrategi ved Handverksdagene på Røros

Dato: 23.08.2024

Deltakere: Fra Riksantikvaren: Turid Kolstadløkken og Karen Elkjær. Hensikten med møtet var å få innspill fra deltakere ved Handverksdagene til handlingsplanen.

Oppsummering:

- Turid Kolstadløkken holdt et innledende innlegg om bakgrunnen for strategien, prosess og strategiske satsinger, med hovedvekt på strategisk satsing to. Deretter åpnet vi for innspill fra salen.

Innspill om utfordringer:

- **Utfordring i konkurranser: Bestillingstid.** I mange konkurranser er det korte frister, og byggherre har ikke tid til å vente på håndverkeren. Mange håndverkere med riktig kompetanse har lange ventelister. Dermed blir det fort tilfeldig hvilken håndverker byggherre får tak i gjennom en konkurranse med kort bestillingstid.
- **Utfordring i konkurranser: Beskrivelse av oppdrag.** I istandsettingsprosjekter er det ofte utfordrende å beskrive hva som skal gjøres, og i hvert fall hvis den som utformer beskrivelsen mangler bestillerkompetanse. Store, komplekse istandsettingsprosjekter egner seg ikke egentlig for anbud, vanskelige å beskrive/bestille. Hvis man svarer ut det som ligger i bestillingen vinner man raskt konkurransen, men hvis bestillingen er upresis eller mangelfull, og man ser at det egentlig er behov for mer arbeid enn det som er beskrevet, taper man fort konkurransen hvis man da legger inn kostnaden til arbeidet som må gjøres.
- **Utfordring i konkurranser: Dyktige håndverkere er ikke nødvendigvis dyktige i å konkurrere om jobbene i offentlige anskaffelsesprosesser.** Hvor skal man få den kompetansen?
- **Utfordring: en del små bedrifter/enkeltmannsforetak har mer enn nok med å utføre de jobbene de allerede har, eller de ønsker ikke/har ikke kapasitet til den store administrative jobben som kreves for å levere tilbud/delta i konkurranser.** Andre har forsøkt å samarbeide, men fått beskjed om at de ikke er aktuelle pga. prissamarbeid.
- **Utfordring: Det er et stort behov for regionale rådgivningstjenester/bygningsvernentre som kan bidra til blant annet å bygge nettverk blant håndverkere, bistå med kompetanse om anskaffelsesprosesser**

og være et nav for både kompetansebygging og administrativ bistand til mindre håndverksbedrifter. Det kommer ikke tydelig frem i strategien.

- Utfordring: I yrkesfaglig utdanning innenfor bygg og anleggsgag er det lite/ingen fokus på tradisjonshåndverk eller antikvarisk istandsetting, i tillegg har lærere og rådgivere lite kunnskap om temaet. Det gjør at mange går glipp av mulighetene som finnes og ikke vet om at dette er en reell yrkesretning.
- Utfordring: Mange små bedrifter makter ikke å ha lærlinger. For eksempel er nye pensjonsregler som krever at bedriften har ansvar for pensjon for lærlingen en utfordring.
- Utfordring: Det er vanskelig for eiere å finne rett håndverker, men håndverksregistre er ikke effektivt eller oversiktlig nok, og at det krever store ressurser for å holde disse oppdatert. Register over bedrifter er en svakhet fordi kompetanse er knyttet til enkeltpersoner og når disse slutter eller begynner i en annen bedrift, er kompetansen ute av den registrerte bedriften.
- Utfordring: ordlyden i FRIP-forskriften om referanseprosjekter hos utøvende brukes ofte i konkurranser/andud, men det stilles ikke krav til prosjekterende. Det er minst like viktig.

Innspill om mulighetsrom:

- Mulighet: utnytte mulighetsrommet i vgs sin læreplan for byggfag(?) Det er gode muligheter for å drive opplæring i tradisjonelt håndverk hvis de muligheten som finnes i læreplaner og regelverk benyttes. Dette krever kompetanse hos lærer og vilje hos utdanningsinstitusjon.
- Mulighet: utnytte mulighetsrommet i vgs., som yrkesfaglærer 2. Dette er en ordning der læreren er ute i bedrift, og så kommer bedriften inn i skolen. Læreren ved VG2-tømmerlinja ved Kongsberg vgs skal snart til Løken bygg og jobbe litt med dem, etterfulgt av at noen fra Løken bygg skal besøke/undervise klassen. Her har man mulighet til å øke kompetansen til både lærer og elev.
- Mulighet: Offentlige tilskuddsmidler kan brukes som opplæringstilskudd for å hjelpe håndverkere som sliter med å få sine første referanseprosjekt.
- Mulighet: undersøke mulighetene som finnes i anskaffelsesreglementet. Er det for eksempel mulig å bruke verktøyet med minikonkurranser med tre prekvalifiserte mer effektivt? Mange offentlige eiere som ønsker å bruke kvalifiserte håndverkere, men som ikke kjenner til mulighetsrommet innenfor dagens regelverk.
- Mulighet: det burde etableres ressursentre hvor håndverkere kan henvende seg for å få hjelp med det administrative og regler rundt konkurranser og anskaffelser.
- Mulighet: Det er et handlingsrom i utarbeidelsen av konkurransegrunnlag. Det er også mulig å benytte seg av samspillsenterpriser, som er et veldig godt verktøy. Men: det er så mange krav til samspillsenterpriseformen at mange unngår den. Delt entrepris er en mulighet, men er mer komplisert og fordyrende for oppdragsgiver.
- Mulighet: legge til rette for hospitering, gjerne i en annen del av landet for håndverkere som sliter med å få sine første referanseprosjekter.

